

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Promptuarium allegoriarum sacrarum praecipua fidei
christianae capita illustrantium: indice quadruplici
instructum post editiones 5 revisum, iam septimo
recusum**

Botsack, Johann

Francofurti ad Moenum, 1678

Articvlvs II.

[urn:nbn:de:bsz:31-142795](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-142795)

5. *Actionum impedimenta*: Tenebræ vetant ambulare, Exod. 10. v. 22. 23. Ita cæcitas facit intellectus, ut viam lucis non agnoscamus, non ambulemus, Eccl. 2. v. 14. Nos stulti sumus, P sal. 14. v. 1. 1. Cor. 2. v. 14.

6. *Loci rationem*: Tenebræ sunt plerunque in carceribus; in inferno sunt catenæ tenebrarum, Jud. Epist. v. 6. Ita homines in hunc mundum, velut carcerem detrusi, in tenebris ignorantia sedent, Luc. 1. v. 79. Joh. 1. v. 5. *Agyptii immorigeri tenebris vexati*, Sap. 17. v. 21. Ita homines tristissimâ tenebrarum imagine in hoc mundo agitati, ni Christus vera nobis lux affulgeat, Joh. 12. v. 35.

7. *Lapsus causationem*: Tenebræ faciunt, ut quis facile impingat. Ita intellectus nostri cæcitas in mysteriis nos impingere facit: Ita Nicodemus, Joh. 3. v. 4. 12.

ARTICVLVS II.

DE VOLUNTATE,
CORDE HOMINIS.

CONCUPISCENTIA EST VINUM

Loth.

338. *Qui Sodomis elapsus, vinò inebriatus, incestum commisit*, Gen. 19. v. 32. 33.

1. Tale vinum concupiscentia, quâ Sodomis licet inferni per Christum, testamenti angelum, egressi, Zach. 9. v. 11. tamen inebriamur & spirituales scortationem exercemus, præceptis Domini morem non gerendo. Hæc concupiscentia cogit exclamare, Rom. 7. v. 24. *Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus!*

2. *Dua*

2. *Dua filia* Lothi, allegoricè significare possunt
 1. Mundum scandalosum, malis exemplis concupiscentiam hominis incendentes, Matth. 18. v. 7.
 2. Carnem petulcam, hominem quotidie ad peccatum instigantem, Gal. 5. v. 17.

CAUSA PROCREANS CON-
 cupiscentiæ, Diabolus.

339. *Leviathan statu suo prunas ardere facit*, Job. 41. v. 11. 12. Hæ *prunæ* sunt concupiscentia, quæ peccati incendium faciunt, ut ex prunis, Prov. 26. v. 21. Sir. 28. v. 11. 12. Exstinguenda ea concupiscentia, simulac scintillare cœperit, Sir. 28. v. 14. Hanc ardere facit Satan ille Leviathan, cum aliàs sæpe, velut sub cineribus lateret ignis, ut exardeat, & peccati fumum excitet, Esa. 9. v. 18.

INGENITÆ CONCUPISENTIÆ

genium his metaphoris depingit
 codex Domini.

340. 1. *Malesicus* crucifigendus, Gal. 5. v. 24. in domo cordis nostri latens.
 2. Diaboli *progenies*, Joh. 8. v. 44. & filia.
 3. *Resturpissima*, Rom. 1. v. 26.
 4. *Dominus*, cui obtemperare non debemus, Rom. 6. v. 12.
 5. *Ignis latens*, Rom. 7. v. 9.
 6. *Mater* concipiens peccatum, Jac. 1. v. 15.
 7. *Mortis carnifex*, Num. 11. v. 4 Sap. 19. v. 11.
 8. *Dominus* abnegandus, Tit. 2. v. 12.
 9. *Miles* animam oppugnans, 1. Petr. 2. v. 11.
 10. *Viam mala*, per quam non ambulandum, 1. Petr. 4. v. 2. 3. Epist. Jud. v. 16.
 11. Spirituale *oculorum fascinum* & excæcatio, Gen. 2. v. 9.

N 3

12. Mor-

12. *Mortuum spiritualium sepulchrum*, quò sepe-
liuntur, ut non exlerant se, Num. 11. v. 34.

13. *Scortator animam* spiritualiter vitians, ut He-
mor, Gen. 34. v. 19.

14. *Animal vivens* occidendum, Col. 3. v. 5.

15. *Pomum* in inferno fugiens, quo impœnitentes
frui nequibant, Apoc. 18. v. 14.

16. *Hortus*, quem qui colit, pudore suffunditur,
Esa. 1. v. 29.

17. *Morbis generis humani communis*, 1. Theff. 4.
vers. 5.

18. *Vinum* illud rubens & invitans ad spiritualem
peccati ebrietatem, Prov. 20. v. 1. Prov. 23. v. 31.

COR HOMINIS EST AGER.

341. *Ratione culturae*. Ager, si fructum ferre debet,
diligenter colendus est: Ita & cor. Hinc Jerem. 4. v. 3.
Arate vobis in nova. Videte, quomodo audiat, Luc. 8.
vers. 18. quomodo agrum cordis excolatis, Proverb. 24.
v. 27. & 30.

2. *Benedictionis*. Ager divinâ benedictione pro-
fert 1. Cor. 3. v. 6. fructus: Ita & cor humanum ex se ste-
rile est; 2. Cor. 3. v. 5. sed in Deo fœcundum, Johan. 15.
v. 2. 8.

3. *Mystica significationis*. In agro orta contentio in-
ter Cainum & Abelem, Gen. 4. v. 8. Ita in agro cordis lu-
cta est inter carnem & sanguinem, Rom. 7. v. 21. seq. Gal.
5. v. 17. *Isaac ad meditandum orandumque in agrum*
prodit, Gen. 24. v. 62. Ita in agro cordis meditemur le-
gem Dei, Psal. 1. v. 2. in hunc agrum deambulatum sece-
dimus, cum piis gemitibus, precibus, meditationibus-
que vacamus.

4. *Maledictionis ob peccatum*, Gen. 3. v. 17. Ita
& cor

& cor Deut. 27. v. 26. ni respiscat, ob peccatum maledictum est.

5. *Occationis*, occandus ager: Ita sublimia cordis destrucenda, Matth. 3. v. 3. Confer. Esa. 2. v. 10. II.

6. *Indigentia pluvia*: Ita cor humanum eget *pluvia doctrina*, Deut. 32. v. 2. Esa. 55. v. 11. *Aqua Spiritus sancti & baptismatis*, Ezech. 16. v. 9. Joh. 3. vers. 5. Eph. 5. v. 26. *aterna refectiois*, Apoc. 22. v. 17.

7. *Loliorum*: Ita peccati lolium crescit in agro. Deut. 32. v. 32. Hebr. 10. v. 30. quod verè lolium est

1. *Ob deceptionem*; quando enim adhuc in herba est, non discernitur à tritico lolium: Ita peccati, à virtute, pullulantis difficilis est discretio, facilis decipio.

2. *Ob suffocationem*: Ut enim lolium triticum suffocat: Ita peccatum Spiritum extinguit & expellit, Gen. 6. v. 3.

3. *Infectionem*. Zizania namque vim habent nocivam & venenatam: Ita & peccatum nocet, & mortis veneno inficit, Rom. 5. v. 12. Sap. 2. v. 24.

8. *Averruncationis*. Lolium extirpandum: Ita peccata ex corde hominis evellenda, ne ferant fructum, Rom. 6. v. 12.

9. *Agrorum diversa sterilitas*: Ita peccatorum semina in quibusdam vividiora sunt, quàm in aliis, vel ipso teste Philosopho, lib. 2. Ethic. ad Nicom. cap. 9.

10. *Agrum ab incursionibus hostium servandi*: Ita cordis agrum custodire debemus à Satanæ *loliis*, Matth. 13. vers. 38. 39. mundi *scandalis*, Matth. 18. vers. 7. curarum *spinis*, Luc. 21. vers. 34. quæ conjunctis operis agrum cordis nostri devastare cupiunt, Luc. 8. vers. 14. Cole agrum cordis, *arando* per legem, Jer. 4. v. 4. *serendo* per Evangelium, Gal. 6. v. 8. *fructificando* per operum

studium, Joh. 15. ψ . 3. Dei enim agricultura sumus: 1. Cor. 1. v. 9. Ita nunquam spiritualis deficiet panis, Prov. 28. ψ . 19.

COR HUMANUM EST INSTAR
castrorum Midianiticorum.

342. *In quibus alter in alterum insurgebat*, Jud. 7. ψ . 22. Ita cor humanum pugnantem habet hostes, concupiscentiam & spiritum, Rom. 7. ψ . 18. Galat. 5. ψ . 17. 1. Pet. 2. ψ . 11. Uterque gladius est, cor pungens, Spiritus per verbum, Heb. 4. ψ . 12. Caro per cupiditatis stimulum, quæ militat contra animam.

EST

343. *Instar olla igni appositæ; varios subinde vapores emittentis*. Ita cor humanum ad concupiscentiæ ignem positum, Syr. 9. ψ . 10. varias cogitationes homini suggerit. Suggestit hoc Propheta, Ezech. 24. ψ . 11.

COR HOMINIS EST RADIX.

344. Deut. 29. ψ . 18. *Non sit inter vos radix germinans fel & amaritudinem*. Ejusmodi radix cor hominis est, fel & amaritudo est peccatum, verè fel, sive Toxicum,

1. *Ob inflammationem*: sicut enim hæc herba labia linguamque inflamat, Æginet: lib. 5. cap. 54. Ita peccatum inflamat cor, & æstum iræ Dei in eo excitat.

2. *Ob insaniam causationem*. Incoercita insania sequitur eos, qui Toxicum comederunt: Ita conscientia insania peccatorem consequitur, Rom. 2. ψ . 15.

3. *Ob mentis perturbationem*. Qui enim Toxicum usi, eorum mentes variis imaginibus perturbantur, teste eodem Æginet. Ita peccatores variis imaginibus conscientia obversantibus terrentur: Hinc David, Psal. 51. Peccatum meum **CORAM ME** est semper. Accedit

dit imago iræ divinæ & tentationis Diabólica. Ergo debet esse bona radix cor nostrum. Hujus requisita sunt

1. *Ut sit viva.* Ita cor hominis ex fide debet vivere, Habac. 2. ψ . 4. Heb. 10. ψ . 38. Gal. 2. ψ . 20. vivere Christo, non peccato.

2. *Fixa:* Ita cor per fidei certitudinem & per anchoram fixum esse debet. Eph. 4. ψ . 12. Hebr. 6. ψ . 14. 1. Cor. 15. ψ . 58. Col. 1. ψ . 23. præmium est, Hebr. 12. ψ . 28. propositum. Imò cor hominis per amorem fixum esse debet in Deo, ut non moveatur à mundo scandaloſa aut petulca carne.

3. *Solida.* Ita cor nostrum charitate compactum esse debet ergà Deum, Deut. 6. ψ . 5. Col. 2. ψ . 2. erga proximum, solidâ charitate ergà utrumque.

4. *Humida:* Ita cor hominis devotione & lachrymis humidum esse debet, ut cor Petri, Matth. 26. ψ . ult. peccatricis, Luc. 7. ψ . 38. Davidis Psal. 6. v. 7. Talis radix, si cor nostrum fuerit, etiamsi senuerit in terra sepultum, mortuumque: Tamen germinabit rursus in iudicio extremo, ad odorem aquæ vivæ, Christi scilicet, Job. 14. v. 8. Prov. 12. ψ . 3. Aliàs cor humanum verè radix est venenata.

1. *Obinhesionem:* Per radicem arbor terræ inhaeret, & ab ea succum accipit: Ita cor humanum terrenis affixum est, terrenis delectatur, Joh. 3. v. 6. estque cuiuslibet hominis cor radix venenata, parentibus ortum debens venenatum, Psal. 51. v. 7. eisdem, velut arbori, inhaerens.

2. *Obpullulationem:* Ex radice pullulat humiditas in truncum arboris: Ita ex corde humano omnis generis vitia in animam pullulant, Matth. 15. Deut. 29. ψ . 18. In bonis bona radix est cordis. Prov. 12. ψ . 12.

HOMO SPIRITUALITER

furdus & mutus.

345. Marc. 7. *ψ.* 32. *Christo oblatuſ eſt ſurdus ſimul ac mutus.* Vivum corruptionis noſtræ Symbolum! Surdi enim ſumus; velut aſpides, ad verbum Domini, Pſal. 58. *ψ.* 5. Eſa. 43. *ψ.* 8. Hæc ſurditas à Diabolo inflictâ, qui eſt Spiritus ſurdus, Marc. 9. verſ. 25. à ſolo Chriſto ſanatur, qui *manum* imponit, *digito ſuo* ægri- tudinem ſpiritualẽ contrectat; hic *digituſ eſt Spirituſ ſanctuſ*,

1. *Ob proceſſionem.* Digtus è corpore & brachio procedit: Brachium filii Dei eſt: Corpus velut pater eſt, ſons & principium Trinitatiſ: Ab utroque procedit Spirituſ S. ſalvo myſterio B. Trinitatiſ, remoto carnali ſenſu.

2. *Ob articuloſ diſtinctionem:* Ita varia ſunt Spirituſ ſancti dona, Rom. 12. 1. Cor. 12.

3. *Ob operationem.* Corpus enim per manum digi- tumq; operatur: Ita Deus per Spiritum ſanctum, 1. Co- rinth. 12. v. 3.

IN REBUS DIVINIS NE-

gligens homo.

346. *Discipuloſ oculi ſomno gravati erant Chriſto patiente, nec ſciebant, quid reſponderent,* Matth. 26. verſ. 43. 44. Ita in diviniſ rebus, nihil niſi ſomnolen- tiam oſtendimus, ignorantiam prodimus. 1. Cor. 2. verſ. 14. unde petit oculos illuminatoſ Apoſtoluſ, Eph. 1. v. 18.

COR HOMINIS EST NAVI-

gium in mari.

347. 1. *Ob ventorum impulſionem.* *Venti quatuor ſubem cordiſ humani concutientem ſunt metuſ futu- rorum,* Luc. 21. verſ. 26. *triftitia* ob præſentiam malo- rum,

rum. 2. Cor. 6. v. 2. seq. Joh. 16. v. ult. *præsumptio & confidentia, securitas in felicitate præsentis, momentaneâ.*

2. *Mercium apportationem.* Utero namque matris egressi, mundi mare ingressi, cor nostrum peccati merces apportat, in mortis portu eas exonerat, Job. 14. v. 4. c. 15. v. 14. 1. Cor. 15. v. 56.

3. *Fragilitatem.* Facile namque navis frangitur: Ita cor nostrum in anxietatibus, Jer. 17. v. 9.

4. *Negatam quietem:* In navi nulla quies, semper metus, undique fluctus: Ita cor nostrum nullâ fruitur, nisi in portu cœli, quiete. In inquietam ergò cordis navim *Christus* accersendus est, quò præsentem ponent ventis & mare, ut Matth. 8. v. 26. E. sa. 30. v. 15.

5. *Mare:* est hic mundus: est mare miseriarum & peccati; imò ipsum cor & navis & mare est: Clamemus *ex hoc profundo*, Psal. 130. v. 1. ut ipse Deus præsit clavo navis nostræ in hoc mundo.

EST ARCUS DOLOSUS.

348. Psal. 78. v. 57. *Averterunt se (Israëlita) & non servaverunt pactum; quemadmodum patres eorum conversi sunt in arcum pravum.* Arcus ille pravus est cor hominis. Arcus enim dolosus hinc inde oberrat, scopum non tangit: Ita cor hominis à lege aberrat, legis scopum non ferit, qui est plena Dei proximique dilectio, Rom. 13. v. 8. jaculantem fallit.

COR HOMINIS THESAURUS.

349. Matth. 12. v. 35. *Bonus homo de bono thesauro cordis profert bona.* Thesaurus ille cor hominis est,

1. *Ob repositionem.* Thesaurus enim pro acervo hic positus est: Ita in corde omnis generis consilia & machinationes locum suum habent: Unde

2. Ob

2. *Ob copiam* ita dicitur. Conf. Matth. 15. v. 19. Ut enim in thesauris copia aris & auri: Ita in corde hominis vitiorum copia fegetur.

COR EST ADAMAS ET

faxum.

350. Ezech. 11. v. 19. Auferam cor lapideum de carnes eorum. Lapis ergo & Adamas cor est,

1. *Ob aciem*, quâ scindendis rebus aptus est Adamas: Ita cor nostrum scindit peccatis velut novacula, eaque ipsi homini toti insculpit, Jer. 17. v. 1.

2. *Duritiem*, Ezech. 3. v. 9. Zach. 7. v. 12. Ita durum est cor humanum, ut nec monitis mansuescat, nec longanimitate Dei flectatur, Rom. 2. v. 5.

3. *Parvitatem*. Parvus est Adamas & tamen durus: Ita cor humanum est parvum; mundus tamen & lerna peccatorum, Matth. 15. v. 19.

4. *Summam pravitatem*: Teste Dioscor. Adamas est lapis amoris & reconciliationis: Annon hæc summa pravitas.

COR HOMINIS EST TERRA

Sodomitica.

351. Antea *fructuosissima & fertilissima*, Gen. 10. v. 10. sicut paradisus Domini. Nunc verò *sterilis & infructuosa*, terra cor nostrum est nullis repletum fructibus, nisi cum à Deo repletur, Phil. 1. v. 11.

2. *Odio habuit Dominus Sodomam*, eam evertendo: Ita cor hominis impoenitens Deus fastidit, Ezech. 16. v. 30. Ose. 13. v. 8. 9. Emphaticus locus, Esa. 57. v. 11.

3. *Vastata, eversa Sodoma*. Vastatum, eversum cordis humani domicilium, omnibus dotibus privatum.

4. *Sodoma* terra nocentissimos fructus fert, Dent.

32. v. 32. Conf. Plinium Tom. 2. Tacit. Ita fructus cordis humani nocentissimi, Matth. 15. *Ex corde exeunt*, v. 19. Confer. 6. v. 21. Prov. 1. v. 31.

5. *Nihil nisi bitumen gignit Asphaltites lacus*. Peccatum est illud bitumen, quod in corde gignitur, damnationis picem promerens, Apoc. 14. v. 10. Dan. 3. v. 46. all. Peccata sunt poma illa Sodomæa, speciem pulchritudinis habentia extrinsecus; intus verò nihil, nisi cinis & factor.

HOMO IN STATU PECCATI

est uxor Lothi,

352. *Qua in salis statuam versa est, postquam retrospexit*, Gen. 19. v. 26. Ita homo retrospectus, salis statua facta arida, sterilis, nullos fructus ferens, quæ *anagnia* non solum indigitatur voce salis: *Verum etiam* homo cum statuâ confertur, ipsa cordis *anagnia* notatur. Hoc sale ager cordis nostri sparsus est

OB SIGNIFICATIONEM

1. *Sterilitatis*. Sal namque loca arentia & sicca amat, & sterilia. Ita cor nostrum siccum & sterile est.

2. *Extremæ vastitatis*. *Sichem enim destruxit Abimelech, sale sevit*, Jud. 9. v. 45. in detestationis & vastitatis indicium. Ita cor nostrum detestabilis ager factus, hortus destructus est, peccati sale conspersus est.

3. *Proprie consumptionis*. *Sal seipsum consumit*: Ita sal peccati seipsum & peccatorem consumit, Psal. 22. cor liquefcit, v. 15. Ita conquerebatur filius Dei, quia in se peccata recipiens filiorum hominum, iram patris velut ignem senferat.

Status quoque peccatoris comparatur cum Babylonem, Gen. 11. v. 8. *Ob linguarum confusionem*. Potens in homine membrum *lingua* vel vires confusa sunt

&

& hostiles adè, ut nullus inter eas sit contentus, sed mera *confusio*, hostilis *oppugnatio*, spiritualis ædificii *impeditio*; Has demùm ultimum *dispersionis* malum indiviuo nexu excipit, Gen. II. v. 8.

COR HOMINIS EST PRÆ- putium.

353. *Abscindendum & velut averruncandum*, si cum Domino fœdus gratiæ spirituale pangere voluerimus. Horum phrasès: *Circumcidere præputium*, arare cor, maximè verò locus Ezech. 16. v. 30. Deut. 10. v. 16. Jer. 4. v. 3.

EST FERMENTUM,

354. *Quod à sacris & agno paschali quàm longissimè abesse voluit Jehovah*, Exod. 12. v. 25. Lev. 2. v. 4. Cor nostrum, quàm in statu culpæ consideratur, merum est malitiæ fermentum, fermens, hoc est, inquinans omnes actus, effectus, affectus hominis.

EST SCORIA ET VAPPA.

355. Esa. 1. v. 21. *Civitas fidelis cor hominis erat in primo statu; Erat pleno iudicio, fulgens sanctitate Dei. Justitia habitavit in ea*, Eph. 4. v. 24. Verùm post peccatum homo spiritualiter scortatur, homicida est suæ ipsius animæ.

2. *Argentum illud divinorum duorum, quò radiabat, in vitiorum scoriam versum est, & vinum benedictionis, mutatum est in aquam maledictionis*, Gen. 3. v. 17. 18. *Propter te maledicta terra.*

COR HOMINIS NON FERT majestatem Dei.

356. *Facies Moï velò tegenda erat, ob eximiam illius claritatem*, 2. Cor. 3. v. 7. Exod. 34. v. 30. Ita peccata nostra plusquam Cimmeriis tenebris obruta sunt,

funt, ut lucem Dei reformident, majestate ejus abhorreant, quem amore complecti debebamus.

PECCATUM COR HOMINIS

planè permeavit.

357. Hoc significatum fuit per *ipfarum victimarum exustiones*, toties præceptas in Levit. cap. 4. v. 12. cap. 6. vers. 23.

COR HOMINIS AD ARBO-

rem malam & labruscam

358. Toties in sacris literis comparatur, ut intima ejus malitia exprimatur, Esa. 5. v. 4. Jer. 2. v. 21. *Est zizanon, palmes sterilis*, nullos ferens ex se fructus, Joh. 15. v. 2. *subditus rebellis*, nolens se spiritû regi, Gal. 5. v. 17. *vinitor ingratus*, fallens spem agricolæ, Esa. 5. v. 4. 5.

COR HOMINIS, IPSE HOMO,

per succinctorium

359. *Putre Jeremia Propheta adumbratur*, quod sibi penitus *adjunxerat*, & putre & abominabile peccatum factum est, Jer. 13. v. 7.

COR HOMINIS.

360. Est *massa & sumentum perditum*, Gen. 6. v. 5. Vas corruptum, vel sub ipsa Dei *residuerentis*, (liceat ita loqui τῆς ἀμφοτέρως ἕνεκα, resingentis manu, Jerem. 18. v. 6.

COR HOMINIS EST

tabula,

361. 1. Cui peccatum *inscriptum* sanguine parentum, ex quo cor formatum, cui lex peccati, Rom. 7. v. 21. inscripta. Hæ sunt tabulæ cordis, Ezech. 11. v. 9. lapidæ, quibus stylo Adamantino iniquitas inscripta, Jer. 17. v. 1. 2.

2. His tabulis cordis nostri novam legem inscribit

bit ille, qui solus affirmare de se potest *verissime*. Pſal.
40. ψ . 9. **LEX TUA IN CORDE MEO.** Is
est Chriſtus.

3. Prino homini lex imaginis divinæ inſcripta erat;
Verum ad idololatriam converſus, Moſes tabulas cordis
fregit illas: Exod. 32. ψ . 19. all.

**COR HOMINIS EST PU-
trida caro.**

362. Unde *toties ſale illud condire jubemur*. Sal hoc
eſt verbum Dei: Vid. Cap. 1. Scriptura eſt ſal. Sale
non fuit ſalitum, Ezech. 16. ψ . 4.

**HOMO VIATOR ILLE
infelix.**

363. Luc. 10. ψ . 30. *Vulneratus*. Vid. ſupra: Pec-
catum eſt vulnus.

2. *Spoliatus veſtibus ſalutis & indumentis juſtitia*.
Vid. ſup. L. de peccato.

**HOMO EST DESTRUCTUM
Dei**

364. *Edificium, tabernaculum dirutum*, omnibus
modis *orbatur*, horribili ratione *devaſtatum, conſpur-
catum* cœno peccatorum, culpâ Satanæ & protoplaſto-
rum; *fundamentum everſum*, lapides *dejecti*. Hujus
reædificandi deſiderio incredibili flagrant Dei ſervi,
Pſal. 102. ψ . 15. *Servus ille Dei electus* Chriſtus repara-
vit ruinam, ipſe factus fundamentum, 1. Cor. 3. ψ . 11.
Caput, Eph. 1. ψ . 21. Vinculum & compages Spiritus,
Eph. 4. ψ . 4. ſubminiſtrando, lapides vivos præparan-
do, 1. Pet. 2. ψ . 5.

COR HOMINIS EST

Oleaſter, Rom. 11. ψ . 17.

365. 1. *Ratione negata cultura*. Oleaſter eſt arbor
inculta, antequam olivæ inferatur. Cor noſtrum eſt
arbor

arbor inculta & sylvestris, antequam Christo inferatur, veræ olivæ, Rom. II. v. 17.

2. *Ratione fructuum amaritudinis*, teste Plin. Fructus cordis sunt amaritudo spiritualis, odium Dei & proximi, Rom. 3. v. 14. Eph. 4. v. 31.

3. *Ratione foliorum latitudinis*, quibus tegitur oleaster. *Folia* cordis humani sunt *varie peccatorum* palliationes, *excusationes*, folia ficus Adami, Genes. 3. vers. 12. 13.

4. *Ratione loci*, montosi scilicet, quem amat: Ita cor humanum amat superbiam, quam locus montosus significat; Scripturæ enim phrasis est, montes pro superbis ponere, Esa. 2. v. 13. 14. Cap. 40. v. 4.

HOMO EST LIGNUM SICCUM.

366. *Ut homo manu arefactâ*, Luc. 6. v. 8. omni operi inutilis; Ita & Homo post peccatum arefactum habet cor, per infelicem arboris tactum, Gen. 3.

2. Siccus est ob peccati angores, Pl. 32. v. 4.

3. *Obstitit* ad Deum, Psal. 143. v. 6.

4. *Obtentationes* in cruce, Esa. 38. v. 12.

5. *Ob mundum*, qui nihil aliud, quàm terra arida, Conf. mundus est desertum.

6. *Ob sterilitatem*. Sicca enim sterilia sunt. Arbor autem sterilis & arida judicatur, quæ est sine *succo*, *foliis*, *fructu*. Ita cor hominis, caret *succo* devotionis, verbis receptionis. Luc. 8. v. 6. manetque exsuccum, nisi *succi* in olea fiat particeps. Rom. II. v. 17.

2. Caret *foliis & fructibus* bonorum operum repletum infructuosis tenebrarum operibus, Eph. 3. II. Caveamus hanc sterilitatem, Judæ Epist. vers. 12. Tit. 3. v. 14.

O

NA-

NATIVITAS NOSTRI PECCATO

inquinata.

367. Ezech.16.verf.3. *Radix tua & generatio ex terra Canaan: Pater tuus ex Amorrhæis & mater tua ex Hethæis.* Ex terra Canaan nostra generatio est, ex terra scilicet procreamur, terram gerimus, terimusque: Terra Canaan, mundus est, terra illa ab habitatoribus inquinata, Gen.15.v.21. Ex hac terra quoque polluimur, cum in ea inter impuros versamur, ab impuris procreamur, Job.14.v.4. c.15.v.14.

2. *Pater est Amorrhæus:* 1. Communis pater Adam verè est Amorrhæus ob peccatorum similitudinem, Gen.15.v.16. & nominis rationem: verè enim *contradictor fuit* Adam, quem vox ea significat. 2. Proprius quoque pater Amorrhæus est, quia ad suam ipsius imaginem genuit (malitiæ scilicet,) filios, Gen.5.v.3. & ita contradictionis participem sobolem fecit.

2. *Mater ex Hethæis.* Hòc ipsò *ingenita malitia* innuitur, de qua Job.15.v.14. Psal.51.v.5.

4. *Abominatio extrema.* Israëlità enim hos populos, (Amorrhæos, Hethæos) extremè detestabantur, Gen.28.v.8.

5. *Umbilicus non est præcisus.* Incircumcisi enim nascimur *cordibus & auribus*, Actor.7. verf.51. *labiis*, Exod.4.v.13. *cordibus*, Lev.26. verf.41. Jer.6. v.10. *præputius*, Jer.9.v.26. Ezech.44.v.7. *carne*, cap. eod. v.9. ideoque abominabiles. Exod.12.v.48. Ezech.32.v.25.

6. *Aquâ loti non sumus.* Immundi enim procreamur, Job,14.v.4. *aquâ* peccatorum quidem lavati, sed non salutari baptis marris *aquâ*.

7. *Nec sale saliti.* Sale nimirum verbi divini, quo

in

in baptifino contpergimur. Eph.5. verf.26. lavacro aquæ in verbo.

8. *Nec fasciis involuti.* Nudi enim ex utero progredimur, tam corporaliter, quàm spiritualiter. Fasciis igitur iustitiæ Christi involvendi sumus. Galat.3. v.27. Esai.61. v.10.

9. *Projecti sumus* super faciem terræ, jacentes in sanguine nostro. A parentibus enim projicimur in terræ faciem, qui generare, non regenerare possunt. Joh.3.v.5. In sanguine delictorum nostrorum projecti sumus, quæ aliàs sanguines appellantur (Pfal.51. *libera me de sanguinibus*) & cum sanguine propagantur.

MISERIE HUMANÆ TYPUS.

368. Joh.5.v.5. seq. 1. *Ob morbi diuturnitatem.* verf.5. Morbus peccati duravit ab Adamo, in omnes usque hominum generationes Rom.5.v.12.

2. *Ob projectionem.* Projectus jacuit ægrotus ille. Nos quoque jacemus, à *Satana*; Luc.10.v.30. à *parentibus.* Ezech.16.v.5. projecti; nos Christus placido vidit lumine, ut ægrotum illum: d.loc.v.6.

3. *Ob humani auxilii destitutionem,* v.7. Ita nos morbo peccati affecti, omni destituti sumus auxilio Pfal.49.v.8. Esa.63.v.3. *Nemo mecum!*

4. *Ob negatam motionem,* verf.7. Movere se non poterat ægrotus. Nec nos *spiritualiter* movere possumus, quia planè mortui, quia in vulneribus derelicti, Luc.10. v.31.

¶ (o) so

O 2

AR-